

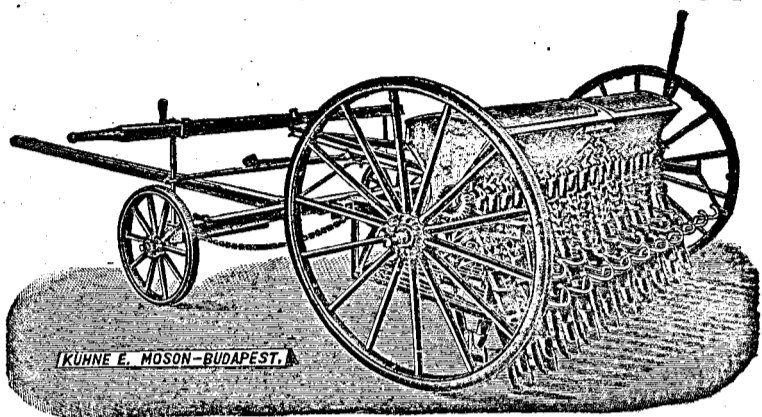
ERDÉLYI GAZDA

XLIII. ÉVFOLYAM.

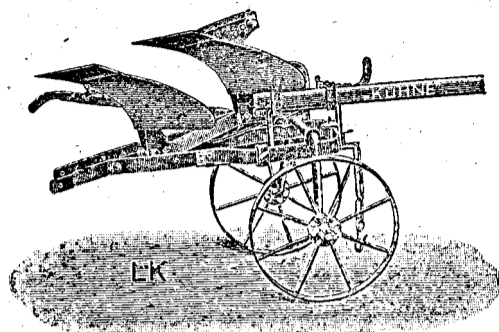
KOLOZSVÁR, 1911 November 12.

46. SZÁM.

Mindennemü talajmivelő eszközöket, új 8 vasu kultivátorokat, tölgyűrűs „Mosoni Drill” és kanalas „Vera II” hirneves sorvetőgépeket,

rostákat és konkolyozókat, szüretelő és tejgazdasági eszközöket

elismert elsőrendü kivitelben szállit:

„KÜHNE” mezőgazdasági gépgyár r.-t. **MOSONBAN.**

Főraktár: **BUDAPEST, VI., VÁCI-KÖRUT 57a.**

Tarlóhántásra: „OSBORNE-BUMPER” tárcsásboronák, javított szerkezetü négyes ekék.

2012

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyúttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotokat, gyors és költséget kiméző eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a főzsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsoandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az Intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál” kifizettetnek 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleteit. Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és hányaügynökség **GOMBOS BENŐ** Kolozsvár, FERENCZ JÓZSEF-UT 13. SZÁM ALATT. A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-kizárólagos ügynöksége.

Szőlőkötöző-fonál

jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a

Fischer-féle

zsák és ponyvagárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szerezhető be. A Fischer-féle szab impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladónak szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás.

Ponyvakölcsönző intézet. Tessék ajánlatot kérni!

2260

Mindennemü

Gazdasági gépek, eszközök és anyagok

legelőnyösebb beszerzési helye a

Székely Gazdák Szövetkezete, Marosvásárhelyt

Kühne mosoni gépgyára és **Mc. Cormick** arató-gépgyár erdélyrészi vezérképviselte.

Elsőrendü borsajtókat, szőlőzuzókat, ekéket, vetőgépeket és boronákat, továbbá tárcsásboronákat, kukoricaszártépőgépeket készletben tartunk s azonnal szállithatunk.

2336

Takarmányozásra Melasse-t és Melasse-korpa erőtakarmányt ajánl a legolcsóbb napi árban a **Marosvásárhelyi Cukorgyár r. t.** Melasse és Melasse-korpa takarmányozást ismerető füzetünket kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

2617

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

2080

500—1500 hold körüli

Birtokot

Keresek

Megvételre!

sürgösen. magyarul vidéken, vasut közelében, parkkal, urilakkal, jó gazdasági épületekkel. A birtok felerészben erdő is lehet.

Sürgős ajánlatokat, lehetőleg direkt. az Erdélyi Gazda kiadóhivatalához kérem „J. H.” jelige alatt beküldeni.

2651

28 éves, felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamot végzett

okleveles gazda,

ki egy 3000 holdas uradalomban több évig önállóan működött, január 1-re intézői állást keres jobb gazdaságban.

Megkeresések a kiadóhivatalhoz kéretnek.

2655

A legjobb sorsjegy a magyar jelzáloghitelbank

KONVERZIONÁLIS SORSJEGY,

- MERT e sorsjegyek mindegyikét kihúzzák,
- MERT e sorsjegyek akkor is tovább játszanak, ha azokra má egy vagy több nyeresmény esett,
- MERT e sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióként is letehetők bárhol.
- MERT az összes létező sorsjegyek közül a legjobb játékterve ennek van és
- MERT legnagyobb főnyeresménye

EGY MILLIÓ KORONA.

Húzások: minden év febrár 25-én, április 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

Részletre:

egy darab	10 havi részletre	havi	16—	korona
»	11 »	»	15—	»
»	15 »	»	11—	»
»	17 »	»	10—	»
»	19 »	»	9—	»
»	23 »	»	7.50	»
»	25 »	»	7—	»
»	30 »	»	6—	»

vagy letétre 30— K foglaló lefizetése után legolcsóbb kamatra. A nyeresmények azonnal a vevőjé illetik.

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társ.-nál Mátyás király-tér 7. szám alatt.

Uradalmi számadások

átvizsgálását elvállalja e téren nagy gyakorlattal bíró

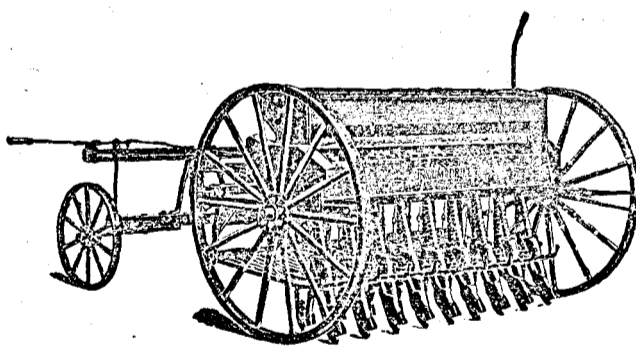
szakember.

Cim a kiadóhivatalban.

EGY GÉP = HÁROM GÉP

szab. „**REKORD II**”

sorba vet
sorba trágyáz!!

A szab. „**REKORD II**” egytetemes sorvetőgépünk a losonci mezőgazdasági gépgyárban készül és az összes kulturálmunkában szabadalmaztatva van.

A szab. „**REKORD II**” mindenféle gabonaművek vetésére és a legkülönfélébb műtrágyák kiszórására, valamint ezen műveleteknek egyidőben való végzésére alkalmas.

A szab. „**REKORD II**” sorba vet és sorba trágyáz, ezen művelési mód pedig óriási termeléstöbbletet eredményez és a szórással szemben 50% műtrágyát takarít meg.

SZAB. „REKORD II”

a létező legtökéletesebb sorvetőgép, a legideálisabb műtrágyaszóró az egyedüli kifogástalanul működő kombinált gép

Sziveskedjék az utánzatoktól óvakodni.

A „**REKORD II**” az egyedüli vetőgép, amelylyel a sorba való vetés és a sorba való trágyázás kifogástalanul végezhető

Árjegyzékkel és árajánlattal szivesen szolgál

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körút 32.

2021

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERESZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ::

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A baromfitenyésztés fellendítése. <i>Winkler János.</i>	525
A paszuly (bab) termesztése. <i>Gáspár József.</i>	525
Őszi teendők a gvümölcsösben.	526
A sertéshizlalás. <i>F. E.</i>	527
A fejőstehén gondozása az istállóban. <i>T. E.</i>	528
A diótermesztésről. <i>B. Ö.</i>	520
Irodalmi szemle.	530
Kisebb szakközlemények.	530
Vegyes közlemények.	531
Hírdetések.	

A baromfitenyésztés fellendítése.

Irta: *Winkler János.*

Az ember, lenyűgözve a mindennapi élet küzdelmeitől, nem igen ér rá figyelni, miként fejlődik körülötte a közgazdasági élet. Manapság olyan eszmék töltenek el minket, amelyekről apáinknak sejtelmük sem volt, s oly termelési ágak mivélésével foglalkoznak, amelyekről őseink sohasem hitték volna, hogy belőlük egyáltalán pénzt lehet csinálni, míg viszont mások, amelyek valamikor az ország egész gazdaközönségét foglalkoztatták, ma egészen háttérbe szorulnak, vagy már szorultak. Igen! a korszellem, vagy nevezük napi szükségletnek, egyes dolgokat felkarol, másokat elejt; egyfelől háttérbe szorít, másfelől fejleszt. Ilyen fejlődő termelési ágazat a baromfitenyésztés. A nagygazda előtt szinte lehetetlennek tetszenek azok az óriási arányok, amelyeket a lenézett baromfi tenyésztése mindenütt a világon ölt. Mindenütt a világon! Ez a fontos. Mert lehetnek helyi fellángolások és felbuzdulások, amelyek csakhamar elhamvadnak, de amikor azt látjuk, hogy minden ország, a népeiket szerető országok pedig különösen nagy erőt fejtenek ki, a baromfitenyésztés fejlődésében, az méltán gondolkodóba ejthet mindenkit és tettekre buzdíthat minket is. A közgazdasági fejlesztés figyelmes szemlélőjének érdekes kép tárul a szeme elé, ha a külföld s különösen Amerika és Németország, Angolország tevékenységét figyeli. Ezek azonban import országok, amelyek ránk szorulnak, sőt tőlünk várnak is az eddigiek-

nél bővebb és finomabb szállítmányokat. A legérdekesebb azonban Oroszország, amely velünk konkurrens export állam s mindenütt ott van a nyugati piacokon, ahol mi is vagyunk s lassan tapasztalni leszünk kénytelenek, sőt itt-ott tapasztaljuk is már, hogy tömegével, olcsóbb áraival háttérbe szorít minket. Csodálatos ennek a sok sebből vérző országnak a tevékenysége e téren, amit nyilván mozgékony és élelmes kereskedelmének köszönhet. Németország termelése nem tud lépést tartani rohamosan gyarapodó fogyasztásával, hiába igyekszik még szigorubb védvámokkal is istápolni hazai tenyésztőit. Sőt elszedi a szállítmányokat Anglia elől, amelynek importja tetemesen csökkent, épen Németország nagy felvevő képessége miatt. Így Anglia némileg szorultságba jutott, s kénytelen silány orosz áruval beérni, mert az amerikai Egyesült-Államok is export területéről ismét import területre vedlett át, s így Kanada is inkább a közeli New-Yorkba szállít, mint a távoli Londonba. Ausztrália, Délafrika sőt China is ismételtten tett kísérletet, hűtőhajokon tojásokat, megfagyasztott baromfihúst hozni az európai piacokra, de kevés sikerrel, mert az áru nem európai gyomornak megfelelő állapotban érkezik meg. Ezekből láthatjuk, hogy finom peesenyé baromfi iránt, friss tea-tojás iránt európaszerte — dehogyan: világszerte — nagy a kereslet s innen van, hogy minden művelt ország baromfitenyésztői egyre keresik, kutatják a tömeges termelés, hizlalás stb. minden esinját-binját.

Ily körülmények között kétszeresen elismerésre méltó a földmivélésügyi kormány abbeli törekvése, hogy hazai baromfitenyésztésünket olyan mederbe kívánja hozni, hogy ezeket a kedvező világkonjunkturákat ki is tudjuk használni. Nekünk nemcsak tömeggel kell megjelenünk a nyugati piacokon, hanem áruink minőségével is imponálnunk kell. Nekünk olyan baromfit és tojást kell szállítanunk, amely az orosz, amerikai, afrikai, chinai árunak magasan fölötte áll, úgy hogy a konkurrencia ezek részéről egyáltalán ne is érínthesse ami kereskedelmünket. Ha ezt az elvet szemelött tartjuk, a baromfi nemcsak a statisztikában fog nagy számokkal szerepelni, hanem a gazda, a termelő jövedelmét tetemesen fogja gyara-

pitani, különösen, ha belekapcsolódnak abba a fejlesztő nagy áramlatba, amelyet a vezető külső országok folytatnak.

A földmivélésügyi kormány annak idején kiváló közgazdasági érzékkel célul tűzte ki, hogy az ország baromfi állománya lehetőleg egyöntetű legyen s e végből életbe léptette az u. n. cserebaromfi kiosztást, amelynek áldásos hatásait tapasztalhatja mindenki, ha megfigyeli a községek baromfi állományát. Nincs az a falu az országban, ahol az orpington tyuk, pekingi kacsa, lud, valamint mexói fehér pulyka javító hatását észlelni ne lehetne. Az elért eredmények fokozott munkásságra buzdították a kormányt, úgy hogy gróf Serényi Béla ez év őszén már 8052 drb. nemesvérü tyukfélét, 873 drb. pulykatélét, 4329 drb. pekingi kacsát és 8384 drb. ludfélét, összesen tehát 21.639 drb. nemesvérü baromfit oszt ki olyformán, hogy a gazda a nemes baromfi fejében beszolgáltatja az ő közönséges parlagi baromfiat. A nyugatról jövő közgazdasági hullámok tehát ami baromfitenyésztésünk szikláit is nyaldossák. A kormány volt a kezdeményező, de a társadalomnak kell folytatnia. A birneves gazdákra háramlik most az a feladat, hogy az okszerű baromfitenyésztést gazdaságuk üzemébe beállítsák s a tömeges termelést népszerűvé tegyék. Ami kedvező viszonyaink, népünk józan gondolkodása és leleményessége, egyenesen predestináljk hazánkat arra, hogy Európának e téren nagyot mutassunk.

A paszuly (bab) termesztése.

Irta: *Gáspár József.*

III.

A talaj.

A talaj iránt a paszuly nem támaszt különös igényeket, tehát a szokásos kifejezést használva, *nem válogatós*. Biztos és nagy termést azonban csak azokon a talajnemeken várhatunk utána, melyekben van elég *mész* és amelyeknek nagy *viztartó* képessége van. A talaj mézstartalma nem mint tápanyag van hatással a termesztésre, hanem mint a szerves légyeny vegyületek lekötője, átalakítója bir befolyással, mely szerepében megnehezíti a szerves légyeny felvételét s ezzel a buja fejlődést,

Hazai, valamint porosz szeneket

a legjobb minőségben és legelőnyösebb árban

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

szállít.

2003

➡ Kérjünk árajánlatot. ➡

Téli szükségletünket már most rendeljük meg!

mely dus virágzással, de kevés magterméssel jár — megakadályozza.

A talaj víztartó természete azért kívánatos a paszuly természeténél, mivel a paszuly is, mint a többi hüvelyes miveleti növényeink, alkalmas időben (esős, nedves időjárás alatt) nem raktároz magába tápanyagokat úgy, amint ezt a gabonaneműek teszik, melyeket azután felhasználhatna tartós szárazság esetében, hanem csak annyit vesz fel, amennyi 1—2 napi szükségletét elégíti ki. Ennélfogva ha tartós szárazság a virágzás állapotában találja, mivel tartalék tápanyaga nincsen, a talajból pedig a víz hiánya miatt táplálékot nem vehet fel, a mag képzésére nem kapva elég táplálékot, a dus virágzás ellenére nem ad kielégítő termést. Ilyen esetekre szokták gazdáink mondani azt, mely különösen a lóherénél gyakori, hogy „*elrugott*”. A hüvelyeseknek ebben a természetében találjuk magyarázatát annak hogy a büköny, lóhere, lucerna miért fizet oly ritkán nagy termésekkel. A raktározó természetű gabonaneműek, melyeket e tulajdonságukért méltán nevezhetünk „*takarékosoknak*” ezzel szemben, a téli nedvesség hatása alatt tavasszal annyi táplálékot vesznek fel — raktároznak el —, hogy később beáll s huzamosabb ideig tartó szárazságot, minden káros következmények nélkül kiállanak, sőt amennyiben a tápanyagok vándorlására és átváltozására a napsugarak jó hatással vannak, jó minőségű és nagy termést csak akkor adnak, ha a kifejlődésük után állandó derült, száraz időjárás uralkodik. Igen feltűnő példáját láttuk ennek 1904. évben, amikor az egész országra kiterjedő nagy szárazság uralkodott. Ebben az évben arattuk a legnagyobb és legszebb buzatermést, míg ezzel szemben a hüvelyesek alig valami, helyenkint pedig éppen semmi termést sem adtak.

Kívánatos, hogy a talaj, melyen paszulyt természetien akarunk, a nedvtartó természete és mérszartalma mellett legyen porló, omlós, mivel az ilyen természetű talajoknak a magvak közé kerülő törmeléke, a tisztításnál könnyű munkát ad. Ebből a szempontból tehát a homoktalaj lenne a legalkalmasabb; úgy, de mivel a homok a talajnemek között a legkisebb nedvtartó képességgel bír, morzsálékos természetének ellenére, csak mély fekvésekben — folyók, patakok mentén, hol az átszivárgás után elég nedvesség juthat — lesz alkalmas paszuly termesztésre. Ezen a hiányán a talajnak azonban, mint azt alább látni fogjuk, a mivelelssel könnyen tudunk segíteni, úgy, hogy emiatt a talajnemek egyikét sem kell kizárni a paszuly termesztése alól.

Éghajlat.

A paszuly mint közönségesen ismeretes, a hideg iránt legérzékenyebb mezőgazdasági növényünk, 1—2 fok hideg elég arra, hogy teljesen elpusztuljon. A tengeri és a burgonya is érzékeny a hideg iránt, — köztudomásu — de

ezeket 4—5 fok hideg sem pusztítja el teljesen, földfeletti részeik elszáradnak ugyan, de a talajban megtartják életképességüket, s ha melegre fordul az idő felélednek — kihajtanak. A paszulyt és a tököt a kései fagy teljesen megsemmisíti, s ha e csapás érte, csak úgy tudunk segíteni rajta, ha újra vetjük.

Ez érzékenysége miatt fogva a paszuly csak a tengeri és burgonya zónájában természetien. Vethetjük a zab és árpa zónájában is, de az itt természetien paszuly után, csak zöld hüvelyeket várhatunk — magvai nem érnek be.

Biztos és nagy terméseket a szőlő zónájában várhatunk utánna, tehát főterménynek és nagyban termesztése csak a meleg klíma alatt tanácsolható, ahol a szőlő is jól beéri.

A talaj mivelelése és trágyázása.

A talajt paszuly alá jól elő kell készíteni, hasonlaltal élve, úgy amint azt a tengeri, burgonya, répa stb. kapásnövényeknek szoktuk. De minthogy a talaj porhanyóssága több, nevezetesen: a nedvesség konzerválása, a soros mivelek alkalmazása és a magvak könnyebb kitisztítása szempontjából elengedhetlen feltétel: azt mondhatjuk, hogy a paszuly a kapásnövények között az, amely a talajnak a leggondosabb előkészítését követeli meg.

A termés sikere a talaj porhanyósságához fűződik, tehát az *őszi szántás*, mint ennek egyetlen eszköze soha sem maradhat el. A tavaszi szántás (vetőszántás) már inkább mellőzhető, sőt, ha a talaj szárazságra hajló, helyesebben járunk el, ha tavasszal nem szántunk, mert így a nedvességet és a porhanyósságot inkább megtarthatjuk. Ha a talaj tavasszal, a vetésig annyira elgyomosodott, hogy a szántás szüksége kísért, akkor se az ekét vegyük elő a gyomok irtására, hanem a gyomirtókat vagy porhanyítókat (extirpator, Grubber).

Az őszi szántást igen fontos tényezőnek tartják a talaj előkészítésére, de azért, ha valamelyes akadály — a tél korán beköszöntése, tartós szárazság vagy esőzés, állati járványok stb. — miatt őszen nem szánhattunk, nem kell törőlni a paszulyt a tavaszi vetési előirányzat sorából, mivel az elengedhetlen porhanyósságot, ha talán nem is éppen oly mértékben, mint az őszi szántással, a tavaszi ugarolással is megadhatjuk. Erre megadja az alkalmat a paszulynek a hideg iránti érzékenységhez alkalmazkodó *kései vetése*. Tehát ha őszi szántást nem adhattunk a talajnak korán tavasszal — február végén zagy március elején — ugaroljunk; az április végén, május elején megejtendő vetésig megkapja a talaj a kellő porhanyósságot.

Könnyebb talajon — vályogon vagy homokon —, ha porhanyítókat felett nem rendelkezünk, a gyomok pedig nagyon elszaporodtak, ekével is előkészíthetjük a talajt vetésre. Amely esetben a szántást, boronálást, vetést gyors egymásutánba végezzük, hogy a ned-

vesség konzerválására visszaállítsuk újra az előbbi feltételeket. Nehezebb, kötöttebb talajon, s ezek között és különösen a szikes agyagon azonban nem tanácsolható az eke használata, még a nagyobb mérvű gyomosodás alkalmával sem, mivel ezeknél a talajnemeknél a porhanyó felső réteg alatt igen szivóly, kötött réteg terül el, ami az ekével a felszínre kerül. Az így felszínre hozott kötött talajrészekben nem lesz elég por a magvak alátakarására, ha pedig ennek hiányát a hengerrel akarjuk pótolni — hézagok támadnak a magvak és föld között, ami megint gyors kiszáradást — talaj kérgesedést von maga után. A száraz talajban a mag, melynek csírázásához nagyságánál fogva sok nedvességre van szüksége, elpusztul (megkötősödik), avagy az esőzések beálltaig mozdulatlan marad, aminek egyenlőtlen csírázás, fejlődés és érés lesz a következése.

Ha őszi szántást adhattunk a talajnak, melynek elsőbbségét mindenkiféle kiemeljük, tavasszal, mihelyt a felülete annyira szikkadt, hogy munkát lehet rajta végezni, fogasoljunk meg. A fogasolásnak, melyre 6—8 hét múlva történik a vetés, jó hatása van a nedvesség konzerválására, melynek szüksége különösen akkor merül fel, ha nagyon hantosan, rögzösen esett az őszi szántás.

Ha sem őszi szántást, sem tavaszi ugarolást nem adhattunk a paszuly alá, mondjunk le a termesztésről, mivel egyszeri szántásba, az ápoláshoz nem használhatjuk a soros miveleket, a termés pedig, legyen bármilyen jó erőben különben a talaj — nem fog kielégítő lenni.

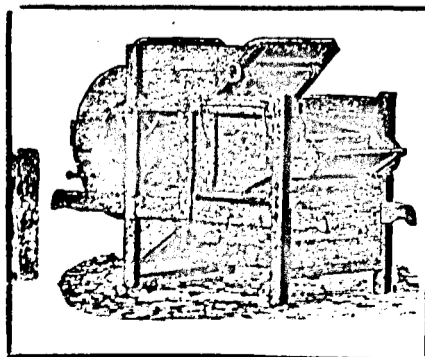
A paszuly táplálékát az altalajból veszi, mely természetien fogva a mélyítésnek termést fokozó hatása van. Az őszi szántással adott mélyítésnek mindig biztos az eredménye, attól mint az a sekélyen gyökerező kalászosokkal történni szokott, hogy a sok felhozott vad föld az első évi termést leszállítja — a paszuly-nál tartani nem kell.

Jó hatással szokott lenni a termésre az altalaj porhanyítása is, melyet, ha a mélyítés nem áll módunkban, az őszi szántással vagy a tavaszi ugarolással kapcsolatosan adjuk meg. (Folyt. köv.)

Őszi teendők a gyümölcsösben.

A legtermékenyebb gyümölcsfa is elveszti termőképességét, ha kellő ápolásban nem részesül. Gondos és célszerű ápolással nemcsak fentarthatjuk, hanem fokozhatjuk is a gyümölcsfa termékenységét, sőt a gyümölcs minőségét is, mert minél egészségesebb, minél erőteljesebb a fa, annál egészségesebb, annál jobb és annál szebb gyümölcs terem rajta.

A gyümölcsfa ápolása sokféle teendőből áll. Első és legközönségesebb az, hogy a fákat

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!!

Európszerte első helyen elismert kltűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták”

Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körut 32.

megvizsgáljuk s száraz ágaitól megtisztítsuk. Ezek elcsufítják a fát s ártanak az egészséges részeknek. A száraz ágak levágása vagy lefűrészelése következtében támadt vagy más sebeit a fának simára vágjuk, kátránnyal bekenjük vagyis a levegő elől az utat elzárjuk. Nagyon sűrű koronájú fákról nemcsak a száraz ágakat és galjakat távolítjuk el, hanem az egészségesek közül is a fölöslegeseket, hogy a koronát a levegő és világosság átjárhassa, mely tényezők nélkül a korona belsejében levő gyümölcs nem fejlődhet ki teljesen és szépen. Az egymást keresztező s egymáshoz dörzsölődő ágak közül a gyengébbet vágjuk ki, hogy a másikat ne rontsa. Azokból az ágakból pedig, amelyek annyira lehajolnak, hogy a gyümölcsüket könnyen el lehet érni, legalább a hajlás legmagasabb pontjánál célszerű elvágni, hogy új fölfelé törekvő hajtásokat fejlesszen. Különben arra már a csemeték ültetésénél kellene ügyelni, hogy az ágak mind fölfelé törekedjenek. Kivitel képeznek ez alól természetesen azok a fák, amelyeknek valamennyi ága természeténél fogva lehajlik, tehát az ugynevezett szomorú gyümölcsfák.

Ha nagyobb, vastagabb ágakat kell a fáról eltávolítani, azokat közvetlenül az ág-alapnál vagy az ágalappal együtt, tehát közvetlenül a törzsnél vágjuk el, vigyázva, hogy a törzset meg ne sértsük. Legcélszerűbb, ha az ilyen ágat jó éles kerti fűrészszel lefűrészeljük. Csapot hagyni azért nem célszerű, mert a seb betüremlését, behagedését megnehezíti, minek következtében az ilyen sebhely aztán könnyen üsszögössé vagy rákossá válik.

A fa csak akkor fejlődik szépen és egészségesen, ha hajtóképessége és a rendelkezésre álló tápanyag közt megfelelő arány van. Ezt az arányt kétféleképpen szabályozhatjuk: trágyázással és a fának célszerű metszésével és nyésésével.

Számos gyümölcsfajta van, mely természetes fejlődésénél és növekedésénél fogva annyira termékeny s minden évben oly bő termést ad, hogy a nyári hajtások egyre rövidebbekké és gyengébbekké lesznek s végre az egész fát termőgaly és termőrügy borítja. Ha ily esetben nem vesszük észre, hogy a gyümölcs mindinkább évről évre kisebbedik, úgy néhány év múlva azt vesszük észre, hogy a gyümölcs végre apró, csénevész marad és megrepedez. A fa kimerült s vízajtások fejlesztésével tudatja, hogy nem képes többé az összes ágakat és galyakat táplálni. A gondos gyümölcsápoló tudja, hogy a fát most már alaposan gyógyítani s új erőre segíteni kell, amely célból felujtja. Ez a felujtás pedig abból áll, hogy a korona ágainak egy részét egészen, egy részét pedig felére vagy harmadára visszavágja.

Felujtani különben nemcsak a kimerült, vén fákat szoktuk, hanem azokat is, amelye-

ket fagy, vihar, jég, betegségek stb. nagyobb mértékben megrongáltak. A felujtott fa új koronát fejleszt s újra termővé válik. Igen célszerű a felujtás munkáját szintén ősszel végezni, még pedig a korona csucsán kezdve azt, hogy a korona alakját megtarthassuk s hogy ne vágjunk el többet az ágakból mint a mennyit kell. A vágás mindig az ágnek valamely sima részén történjék; a metszési sík széleit éles késsel simára vágjuk s az egész síkot jól bekenjük. A korona nagyságához és a fa korához képest pedig egy vagy két szívó ágat hagyunk a koronában; a meghagyott ágrészekben levő galjakat nem bántjuk. A korona kitisztításával a törzs megtisztítását is összekapcsolhatjuk célszerűen; a törzson moha, moszatok, berepedezett vén kéreg stb. van, mely alatt rovarok, hernyók tartózkodnak. Ezeket a tanyákat tehát le kell onnan vakarni. A fa kérgének nemcsak az a feladata, hogy a belső részt a külső hatásoktól megóvja, hanem az is, hogy a fa belsejében végbemenő anyagcserét közvetítse, hogy a rajta levő likacsokon a levegőt átbocsássa. Ha tehát moha, moszatok, por stb. a levegőnek ezt a természetes útját elzárják, a fa tenyésztésében bizonyos fokú pangás fog beállni, minek következtében aztán el is pusztul.

Kérget azonban sohasem szabad olyan mélyen lekaparni, hogy a fa nyersebb részei megsértsenek, hanem úgy kell ezt a munkát végezni, hogy ha a kéreg felrepedezett vastagabb részét le is hántjuk a fáról, mindenestre maradjon a fán belőle még annyi, hogy képes legyen a fának belső nemesebb részeit nagyobb hideg vagy erősebb napsütés ellen megvédeni.

Hogy a kéreg repedései között tanyázó rovaroknak esetleg még a tisztogatás után is visszamaradt petéi, álcái vagy bábjai és a moha szaporodó szervei elpusztuljanak, igen célszerű a megtisztított részeket més-, agyag- és marhaganajkeverékkel bekenni.

Igen fontos őszi teendő, melyet különben télen is végezhetünk, a gyümölcsfák trágyázása.

A gyümölcsfa épen, úgy mint minden más növény, a talajban levő tápanyagokat bizonyos idő múlva annyira kiszija, hogy táplálék hiánya áll be s a fa agyonéhezik. A kiszitt tápanyagokat okvetlenül pótolni kell a talajban

Különte trágyaanyagok vannak, melyekből a gyümölcsfa a nekik való tápanyagokat megfelelő mennyiségben megtalálják. Legnagyobb szükségük azonban kálira, natronra, mészre, magnéziára, vasoxidra, foszforsavra, kénsav és kovasavanyagokra van. Különböző szerves és szervetlen anyagokkal lehet a fa tápanyagszükségletét pótolni, vagyis különböző anyagokkal trágyázhatjuk a gyümölcsfákat: nevezetesen komposztal, istállótrágyával stb.

A közönséges istállótrágya közül a ló és

juhtrágya azonban inkább árt, mint használ, a marhatrágya sem sokat ér, mert ha sokat használják, különösen az almafák könnyen megfenékednek tőle.

Nem minden fanemet kell egyformán trágyázni; legkevesebb trágya a cseresznyének kell; ez után következik az őszi és kajszinbarack, majd a körte, azután az alma, szilva a a meg sok trágyat szeret. Legjobb, ha a gyümölcsfákat egyszerre inkább gyengébben s inkább többször trágyázzuk.

Trágyázni különteleképen lehet és szoktak. A szervetlen trágyanemeket, a hamut, kormot stb. egyszerűen a fa aljára szorjuk s alákapáljuk; a trágyalevet a fa aljára öntjük, vagy néhány 50—60 cm. hosszú cserépcövet ásunk a fa alá a földbe s azokba öntjük a trágyalevet, hogy oda szivárogon el, a hol a fának legnagyobb szüksége van rá, vagyis, a hol a gyökerek legjobban megtalálják és felszívhatják. A csöveket pótolhatjuk azzal, ha a fa alatt 50—60 cm. mély lyukakat ütünk a földbe s ezekben öntjük a trágyalét. Az állati hulladékokat is használják a fák trágyázására, mely célból apró darabokra vágva elássák. A komposztot és istállótrágyat a fa aljára terítjük; hogy a téli nedvesség kilugozza s magával a talajba vigye.

Nem kevésbé fontos a fa aljának felporhanyítása is. Porhanyítani legcélszerűbben kapával lehet. E célból a talajt olyan mélyen felkapáljuk, hogy lehetőleg a gyökerekig felporhanyuljon, de olyan mélyen mégse menjünk a kapával, hogy a gyökereket megsértsük. A fák alját mindannyiszor porhanyítsuk fel, valahányszor a talaj gyomos vagy kemény, azonkívül ősszel, hogy a téli nedvességet annál jobban felvehesse.

A felsorolt munkák végzésére a legalkalmasabb idő az őszi, midőn a gazdának egyéb teendői kevesebbülvén, erre jobban ráér. E munkával a jövő évi termést jelentősen előmozdithatjuk, ajánljuk tehát a gazdaközönség figyelmébe.

A sertéshizlalás.

Minél rövidebb idő alatt óhajtjuk a sertéseket meghizlalni, annál több eleségre van szükségük, hogy a célt elérhessük velük. Igaz, hogy más állatokhoz képest a sertések rendkívül gyorsan hiznak, de csak abban az esetben, ha megfelelő takarmányt megfelelő mennyiségben használunk fel, és pedig olyan takarmányt, amely minél több tápanyagot tartalmaz. A sertés roppant falánkságánál fogva sok eleséget vesz fel s azért nagyobb és értékesebb takarmánymennyiséget kell a sertések hizlalására felhasználni, mint bármely más háziállat hizlalására.

Mig a kérődző állatok emésztőszerveik sajátosságánál fogva aránylag kevés tápanyagot tartalmazó nagy takarmánytömegeket képesek jó eredménnyel megemészteni és kihasználni, addig a sertés, melynek egyszerű

Lognagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kiegészítők és finom angol és francia zsebkendők
 Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálós ingek és kabátok.
 Pár és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf
 utóda
 fehérnemű, vászon és szőnyegnagy raktára
 Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.
 Telefon-szám 567. Telefon-szám 567.

 Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.
 Amerikai önműködő ablak-rolletták egyodúli főraktára.

gyomra van, nem képes ilyen eseséget felvenni és megemésztetni s ámbár emésztőszervei elég erősek arra, hogy szilárdabb eseséget is feldolgozhasson, ezek legnagyobb része mégis kihasználatlanul marad, mert az emésztés rendkívül gyorsan megy végbe. A sertés tudvalevőleg nem igen rágja meg az eseséget, hanem gyorsan és mohón nyeli le. Az eseség benyálkásítására való nyálkamirigyek nem igen jönnek működésbe s az eseség kevés nyállal kerül a gyomorba. A sertés, midőn jól van lakva, rendkívül renyhe állat s ez a renyheség az emésztést s a takarmány kihasználását előmozdítja ugyan, minélfogva a sertéstáplálásnak egyik feltétele az, hogy a sertések nyugalma minél kevésbé zavartassék, de azért ez korántsem pótolja a nyálkamirigyek működését, mely az eseség emésztését rendkívül elő szokta mozdítani. Minél több nyállal kevertetik az eseség össze mielőtt a gyomorba jut, annál jobban használtatnak ki annak tápanyagai és épen ez az oka annak, hogy a kérődző állatok sokkal alkalmasabbak szilárd, száraz takarmány felvételére és tökéletesebb kihasználására a többi állatoknál. A sertés hizlalásánál figyelembe veendő az is, hogy aránylag rövid bele van, mely átlag 14-szer oly hosszú, mint egész teste, míg ellenben a kérődző állatok bele 24—28-szor hosszabb az egész állat hosszánál; minél hosszabb azonban a bél, annál tökéletesebben megy végbe az emésztés, annál jobban és tökéletesebben használtatnak ki a felvett eseség tápanyagai. Ez az oka annak, hogy a hizósertések eseségét külön kell előkészíteni, hogy a célt elérhessük. A sertések táplálására különböző takarmányféléket használnak, amelyek közt első helyen a kapásnövények közül a burgonya érdemel említést, mely sokkal jobb a répánál, minthogy több tápanyagot tartalmaz ennél, de azért nagyon csalódnék az, ki azt hiszi, hogy magával a burgonyával lehet sertéseket hizlalni, mert a burgonyában olyan kevés nitrogén van, hogy ez magában véve a hizást nagyon kevésbé mozdítaná elő. A burgonyát aludttejvel, hüvelyesekkel, darával és husliszttal szokták keverni s kísérletekkel bebizonyították, hogy azok a sertések, amelyek szemes eseséget, burgonyát és tejet keverve kapnak, sokkal jobban hiznak, mint azok, melyeket csak tengerivel árpával és tejjel hizlalnak.

Igen jó hizláló eseség a korpával, darával, stb. kevert burgonyamoslék is, különösen a hizlalás kezdetén, később, vagy teljes kihizlalásra kevésbé alkalmas, mert sem eléggé nem táplál, sem pedig elsőrendű húst és szalonnát nem fejleszt. Ennél sokkal jobb a tengeri és rozsmoslék, de nagyobb mennyiségben inkább vénebb sertések hizlalására alkalmas, mint a fiatalabbaknak.

A burgonyakeményítő-gyárak burgonyahulladékai nem igen sokat érnek ugyan, de kezdetben, midőn főképp arra kell törekedni, hogy a hizók belei kitáguljanak, ezek is megfelelnek a célnak, különösen ha más eseséggel, nevezetesen sörtörkölylyel, malátacsirával, olajpogácsával, husliszttal stb. kevertetnek. De az ily hulladékokkal való hizlalásnál arra különös súlyt kell fektetni, hogy lehetőleg friss állapotban használtassanak fel, mert hamar elromlanak s akkor ártanak a sertéseknek.

A lenmagpogácsát szintén jó hizlálóeség-

nek tartják, még jobb a lenmagpogácsa lisztje, melyből $\frac{1}{2}$ —1 kilót szoktak naponként egy-egy sertésnek vízzel híg moslékba keverve adni. Magától értetik, hogy az csak mellék-takarmány, melyet takarmányliszttel, burgonyával vagy más hizlálótakarmánnyal kell keverni. Sok olajpogácsától a hus azonban igen laza és kellemetlen ízű lesz.

A huslisztból, melyet itt-ott hizlálóeségül szoktak használni, $\frac{1}{4}$ kilót kevernek naponként minden darab sertés számára a többi eseség közé; a sertések hamar megszokják s később szinte megkivánják úgy, hogy a hizlalás végefelé $\frac{1}{2}$ kilót is kaphatnak belőle. Kísérletek szerint a következő kevert eseség is igen jónak bizonyult: $1\frac{1}{2}$ kiló tengeri dara, 3 kiló burgonya és $\frac{1}{8}$ kiló husliszt. Azt tapasztalták, hogy a sertések hizósulya $\frac{3}{4}$ —1 kilóval nagyobbodott naponként. Azt is tapasztalták, hogy 60—80 kilogrammnál nehezebb élősúlyu sertésnek $\frac{1}{2}$ kilónál több huslisztet adni naponként azért nem célszerű, mert bizonyos mennyiségen túl az élősúlyt ugysem nagyobbítja s ha a sertések sok huslisztet kapnak, nem csak szalonnájukon, hanem húsukon is megérzik annak sajátságos íze.

A gabonafélék közül az árpát, rozst és zabot használják sertések hizlalására; legjobb azonban az árpa és pedig nem csak azért, mert a sertések gyorsan hiznak tőle, hanem *a hus és zsír is igen finomná lesz tőle*. Legcélszerűbb, ha az árpát megdaráltatjuk s langyos vízzel sűrű moslékká keverjük s úgy etetjük vele a hizósertéseket.

A rozsz kevésbé jó hizótakarmány, mint az árpa, de azért burgonyával vagy más takarmánnyal keverve kitűnő eredményeket értek már el. A rozst szintén megdaráltatják. Szükséges azonban, hogy a rozson hizó sertések elég vizet vagy híg moslékot kapjanak, hogy egészségesek maradjanak.

A hizlalás kezdetén a zabdara is igen jó eseség, de később már kevésbé felel meg a célnak és pedig nem azért, mintha a sertések nem jól hiznának tőle, hanem azért, mert a zabon hizott sertések husa és zsírja nem igen finom. Különböztetve sokat nem is szeretnek belőle a sertések. Némely gazdaságban úgy készítik el, hogy faedényekben rétegenként sóval hintik meg s két napig sósvízben áztatják. Azt mondják, hogy így jobban szeretik a sertések s étvágyukat is nagyon gerjeszti.

A tengeri a legáltalánosabb sertéshizláló takarmány, melyet a sertések morzsolva, vagy mikor még gyenge, csövestül mohón esznek. Jobb azonban ha vízben megpuhítatják, mert kemény héja miatt a sertések foga nagyon kopik. Kísérletek tétetvén nyers és főtt tengeri darával, kitűnt, hogy ez utóbbi legjobban felel meg a célnak.

Borsótól és babtól igen tartós vagyis olyan húst és szalonnát adnak a sertések, mely sokáig eláll, csak hogy úgy a borsónak, mint a babnak igen kemény héja lévén, a sertések hamar jóllaknak tőle s nehezen emésztik, miből különböző bajok, felfuvódás, dugulás stb. keletkeznek. Ennek elhárítása végett a babot meg a borsót megfőzik, aztán összetörörik s úgy etetik vele a hizó sertéseket.

A szemes eseségnek megpuhítása, vagy megfőzése azért igen célszerű és szükséges, mert a benne levő tápanyag meglazítottván,

az emésztő nedvekkel jobban összekevertetnek s ennélfogva jobban megemésztetnek.

Végül még az kell megemlíteni, hogy a hizlalást három időszakra szokták felosztani, vagyis három hizlalási időszakot szokták megkülönböztetni. Az első időszakban, a hizlalás kezdetén rendkívül nagy étvágyuk van a sertéseknek; ekkor a legolcsóbb eseséget is mohón felfalják. Súlyuk gyorsan nagyobbodik tőle, de testük térfogata kevésbé. Amint azonban testük is nagyobbodni kezd, bekövetkezik a második időszak, amikor étvágyuk csökkenni kezd, a takarmányban jobban válogatnak s azért erőteljesebb eseséget kell nekik adni. Legerőteljesebb azonban a harmadik időszakban, a hizlalás vége felé, mikor legkevesebbet esznek.

F. E.

A fejőstehén gondozása az istállóban.

Egyetlen folyadék sem annyira érzékeny a rossz szagok, illetve a nem közéje való anyagok iránt, mint a tej. Nem is lehetséges csupán tökéletesen tisztán tartott istállóból tehát tiszta tejet kapni, olyant, amint az a tőgyből kikerül, holott csak ennek van meg a teljes értéke, úgy a nyersen való felhasználásra, mint tejtermékek előállítására.

A legegészségesebb és minden célra leginkább alkalmas tejet akkor adja a jószág, amikor jó legelőre jár; itt ugyanis tiszta friss levegőt szíhat s életműködésében sem zavarja a tisztaság, vagy mozgás hiánya. Az istállózás is tehát annyival tökéletesebb, minél jobban megközelíti azt az állapotot az állat tartásában, amelyben az a jó legelőn részesül.

Az a sajt és vaj, amelyet Hollandia jobb vidékein állítanak elő, a legkitűnőbb minőségek közé tartozik; de épen ezek a vidékek is azok, ahol a marhának tisztán tartására minden tekintetben a legnagyobb gondot fordítják. Az istállózásnál is olyan tisztaság van, akár csak a legelőn. Régidőktől fogva meg vannak itt győződve minden gazdaságban, hogy a tisztán tartás körül soha se lehet tulságba esni, fel is használnak tehát minden módot, hogy azt fentartsák, sőt előmozdítsák. (Ha az általuk használt némely módokat pl. a farkak bekötése vagy lekötését, nehogy azok a fekvésnél a ganajlécsatornába jussanak, némely gazda talán tulságosnak, sőt nevetségesnek tartaná is, a mi véleményünk korántsem ez, mivel azt hisszük, hogy oly fontos dologban, amilyen a tejelő marha tisztántartása, nem könnyű tulságos gondosan eljárni, könnyebb azonban a tulságosság hibájába esni.)

Ahol ellenben — amint sok istállóban látjuk is — a jószágot úgy tartják, hogy a rájuk száradt ürülék hova-tovább egyre vastagabban, valóságos páncéllal vonja be kivált a hasat és a hátsó végtagokat, ott lehetetlen tiszta tejet kapni, vagy oly tejet, amely a tisztátlan környezetből ne vett volna már magába rossz szagot és ízt. A romlás csirája tehát már az istállóban jut az ilyen tejbe, s átmeleg a belőle készített termékekre is.

A zöldtakarmányozás, illetve nyári istállózásnál, ahol a takarmány vizenyösebb, az állatnak tehát több ballasztot kell a gyomrába felvenni, s ennélfogva többet ürít, mint a száraz, vagyis téli etetésnél, az alapos tisztántartás annál több gondot és munkát igényel. Ebből azonban nem következik, hogy azt

bármilyen tekintetben szabad lenne elhanyagolni. Ugyisint a meleg időjárásnál a tejnek a nem odatartozó anyagok többet is ártnak, mint hideg időben. Ahol az a panasz, hogy a nyári istállózásnál nyert tejből nem lehet a kívánt minőségű vajot és sajtot kapni, a fő ok rendszeren a tisztaság hiányában és a gondozás pontatlanságában rejlik, feltéve természetesen, hogy egyébként helyesen kezelik a tejet, s a tejtermékek előállítására körül szakszerűen járnak el.

A tejelő marha istállóját általában véve úgy kell berendezni, hogy könnyen és alaposan lehessen tisztogatni és tisztán tartani, azonkívül mindig száraznak kell maradnia. Nyirkos, dohos és sötét istállóban nemcsak meg van nehezítve a tehenek tisztántartása, de egészségük is aláásatik. Sőt ha a tehenek ily istállóban teljes hozamot adnak is, az a tej, amelyet ily tisztátlan istállóban produkálnak, sohase lesz teljesen tiszta és egészséges, semmi esetre sem lesz meg az az értéke, mint annak a tejnek, amelyet tökéletesen egészséges állatok tiszta levegőben termelnek.

Ha az istállóban nincsenek a trágyalé levezetésére csatornák, annál fontosabb az, hogy gondosan és bőven almozzunk, mert e nélkül a teheneket a legjobb akarat mellett sem lehet egészen tisztán tartani. Az alomnak sohasem szabad nedvesnek és sárosnak lenni. Az ily elhanyagolt alommal való minden érintkezésnél bemocskolják magukat az állatok, azután meg csakis száraz almon fekszik és pihen a jószág annyira kedvére, hogy ezáltal a tejtermelés előmozdittassék, harmadszor pedig az ily elhanyagolt és ürölkkel átitatott alom, az elillanó ammoniak stb. által az istálló levegőjét is elrontja. Ily istálló levegőben pedig nem fognak elmaradni a betegségek, különösen pedig a légzőszervek bajai, azonfelül pedig árt ez a levegő a tejnek, még ha csak rövid ideig érintkezik is azzal.

A földdel való almozás a tejelőmarha istállójába nem való, nagyon hamar lucskos lesz. Legjobb almozó anyag a szalma.

Ahol egyáltalán nem tudnak almozni, ott az istálló padlózatát gyakori lekaparás, söprés és mosogatás által kell tisztán és szárazon tartani. Hollandia északi részén a tehenek állását a letisztogatás után fehér homokkal, kőporral hintik fel és csak azután fejnek.

Fontos dolog, hogy az istállóban levő teheneket rendszeren tisztogassuk, s nem elegendő azokat, mint sok helyen teszik, csak lecsutakolni, mivel nem csak a külső tisztálanságot kell eltávolítani, de azt a piszkot is, amelyet a por és lehámlott bőrrészek képeznek s amelyet az izzadság a testhez tapaszt, szintén el kell távolítani. Épen ez a piszkok az, amely a bőr tevékenységére a leghátrányosabb, mivel eldugaszolja a pórusokat és a bőrön át való lélekzetvételt akadályozza. Ennek folytán nemcsak, hogy könnyen megtámadatik a tehenek tüdeje, de a tej is tisztátlan izü lesz, megérzik rajta a tohén és istálló iz. Ezt a piszkot csak megfelelő és óvatos vakarással lehet eltávolítani, viszont azonban a durva, vagy tulerős vakarás is hátrányos a marha bőrre. A test azon részeit, amelyet nem lehet vakaróval tisztogatni, gyakoribb mosással kell tisztán tartani, mely célra langyos vizet használunk, s aztán a lemosott részeket durva gyapjuruhával ismét szárazra töröljük.

Az istállón való gondozásnál még a következőket kell szem előtt tartani:

A tehenek lehetőleg teljes nyugalmat élvezzenek; minden, ami hátrányos arra, hogy nyugodtan és jól érezzék magukat, egyuttal hátrányos a takarmányértékesítésre, illetőleg a tejhozamra is.

Az etetésre, itatásra, fejés, tisztogatás és a szabadban való kihajtásra egyszer meghatározott időt percnyi pontossággal be kell tartani, mivel az állatok pontosan megjegyzik maguknak ezeket az időszakokat s ha mi nem tartjuk be azokat, mindjárt nyugtalanság keletkezik az istállóban.

Ha csak tulságos rossz időjárás nem akadályoz, a teheneknek minden nap adjunk módot arra, hogy a szabadban mozoghassanak, ez elősegíti az emésztést és áthasonítást, s megakadályozza, hogy az állatok lábai a hosszszas állástól merevek legyenek.

Az istálló levegőjének tisztántartása, mint a trágya javítása szempontjából célszerű, ha az istállóban a régiebb alomra naponkint és darabonkint körülbelül 0.25 kg. gipszet hintünk fel.

T. E.

A diótermesztésről.

A földmivvelésügyi miniszterium a hazai diótermelést fejleszteni és javítani — és ezzel a dió-export kunjunkturáit kedvezőbbé tenni óhajtván: R. Molnár István gyümölcsészeti miniszteri megbízottat pár évvel ezelőtt Franciaországba — a nemes diótermelés Mekkájába — küldte ki az ottani diótermelési viszonyok és a termelt diófajták tanulmányozására. A miniszteri megbízott alaposan tanulmányozta a francia termelési viszonyokat s utján sok értékes és főleg a kivitel szempontjából figyelemreméltó nemes diófajtát gyűjtött össze és hozott haza, amiket az állami csemetekertekben szaporítottak tovább.

Nem lesz érdekel nélkül való, ha ezen minden tekintetben helyes intézkedés alkalmából egy kis szemlét tartunk a hazai viszonyok fölött, — összehasonlítva a franciákéval, akiktől e téren bizony sokat, nagyon sokat tanulhatunk.

A magyar ember a diót ennekelőtte leginkább a szőlőkben szerette termesztetni. Szándékosan, vagy anélkül elhullott azután a szőlőben egy dió — s megeredvén, a kapás gondos kézzel kerülgette, ápolta, míg megnőtt és széles, terebélyes koronájával maga számára derekas helyett ki nem erőszakolt — a szőlők rovására. És hogy a diót épen a szőlőkben termesztették, annak is meg volt a maga magyarázata. A dió így a szőlő révén rendszeres művelésben és trágyázásban részesülhetett — és termelt is vigan, amikor csak el nem fagyott. Mert csak épen a fagy volt az egyedüli ellensége. Rovarok, hernyók a diófát nem bántják, sőt messze elkerülik, mint az ördög a tömjént.

A dió termesztésében és tenyésztésében azonban — dacára kedvező éghajlatunknak — bizony nem vittük sokra. Sőt el kell pirulnunk, ha a statisztikai adatokat átfutjuk. Mert nemcsak, hogy nincs fölöslegünk, de sőt be is hozunk diót! Az 1910. évi külkereskedelmi forgalmi adatok szerint exportálunk 4084 mm. diót 204200 korona értékben, de ezzel szemben meg behoztunk 18812 q-t 676855 korona értékben. Ezek az adatok azóta is — kevés ingadozással — állandók s behozatalunk ma még több, sőt értékben még magasabb. Tehát évente félmillió korona körül fizetünk a külföldnek — leginkább a Balkán-államoknak — dióért, ami bizony elszomorító dolog, tekintetbe véve, hogy ennyit vagy még többet exportálunk is lehetne és kellene.

Hogy mit lehet elérni e téren, megmutatja azt Franciaország, mely 1903-ban 1.355.000

q-t diót exportált 26 millió frank értékben; 1904-ben 807615 q-t 20.156.000 frank értékben, 1906-ban 849610 q-t 19.3 millió frank értékben és 1907-ben közel 1 millió mm. t 25 millió frank értékben — és pedig a világ minden tája felé, mert a dió világkikk.

A franciák a dombos vidékeken és védett sikokon termesztik és leginkább utak mentén és parlag helyeken, de megtürik a szántóföldeken is. Leginkább a márgás, homokos agyagokban fejlődik szépen; ellenben a nagyon kötött földeken nagyon lassan nő és nem is jól terem, a nedves földeket pedig épen nem szivelheti. Termesztik pedig a fájáért, amely kitűnő asztalos-faanyagot szolgáltat és termesztik a gyümölcséért, ami jól fizető pompás exportcik. A gyümölcsöt mint kereskedelmi és főleg mint olaj-anyagot becsülik, mert a dióolajat részint ételzsírként használják a francia délvidékeken, részint a hajkenő olajokhoz használják föl.

Termesztik pedig a legkitűnőbb fajtákat. Minálunk csak a közönséges keményhajú dió és itt-ott a nagy olasz dió van elterjedve, nálunk ellenben a vékonyhéjú és tömött béli csemege diók. Ilyenek a *Franquette*, a *Mayette*, a *Saint-Jean*, a *Parisienne* és a *Chasserte* fajták, melyek szelvényben el vannak terjedve. Ezek mind félkemény héjú csemege diók, amelyek mint asztali gyümölcs jönnek figyelembe, kivételt csakis a *Chasserte* képezvén, amelyet főleg olajnyerésre termesztnek.

A diófák a ligeteket, erdőket nem kedvelik, hanem csakis egyenkint tenyésznek szépen — és szabad levegőt és nagy térséget kívánnak meg.

A dió ültetése nagyon egyszerű, ha még zöld héjában van. Ugyanis ki nem véve zöld burkából, 8—10 cm. mélyen a földbe tesszük az érés idején, tehát augusztus-szeptember hó táján és kis pálcikával megjelölve — bevárjuk a következő tavaszt, amikor az elvetett dió fakadásnak indul és gondos kapálgatás után pompásan fejlődik. Tehát a siker elég biztos és kedvező — rendszerint. De szokták iskolába is ültetni, csak hogy ezt a tavasszal lehet tenni, mert a télen a diókat az egerek fölheresik a földben és végükre járnak. Hogy ezt elkerüljék, nyirkos homokba ágyazzák, miáltal csirázó képessége meg lesz óva és a tavasszal gyorsan kikel az ültetés után.

Nálunk a diót csak mint magoncot szokás nevelni, mert így sokkal könnyebb is; de Franciaországban ojtják is. Az ojtásnak pedig nagy előnyei vannak. Sokkal szebb lesz így a fa gyümölcse és a fa hamarabb kezd teremni, amiért is ahol csemege dió termesztéssel foglalkoznak, ott a franciák az ojtást el nem mulasztják. De tapasztaltatott az is, hogy az ojtott diónak nemcsak szebb a gyümölcse, hanem jóval több is és emellett gyorsabban is érleli a fa gyümölcsét. De még az az előnye is van az ojtott diónak, hogy későn virágzó fajtákat lehet termesztetni, amiket a korai derek és fagyok nem tépázhatnak meg.

A dió-ajtás azonban nem könnyű dolog, miért is nem egy könnyen fognak hozzá a magyar gyümölcsstermelők. Csakis a természet helyen lehet ojtani és csak vagy sipolyozva, vagy gyűrűzve. Párosítással, hasítékba ojtással vagy nyergezéssel semmi sem mehetünk. A gyűrűzés a legjobb eljárás azért, mert nem szabad egy éves, hanem csak ennél öregebb ágra ojtanunk. A gyűrűt 5—6 cm. hosszban vesszük le a nemes ágról, amely legyen valamivel vastagabb, mint a nemesítendő, hogy ráillesztés után egy kis lemetszéssel könnyen és pontosan hozzá lehessen illeszteni. Az alany ága legyen legkevesebb 5 cm. átmérőjű, tehát formálisan jó vastag ág. Az ojtást pedig szép napos időben végezzük s bekötözvén, ojtó viasszal mázoljuk be. Az ojtvány további gondozásáról fölösleges említést tenni, mert az olyan, mint a többi más gyümölcsfáknál. Az ojtás legjobb ideje a nedvbe indulás idején van.

Ezt fölemlítve, azt emlíjük még meg, hogy a diófa 20—25 méter magasra megnő 4—5 méter sugárral körülrajzolható koroná-

ban. 15—18 éves korban kezd igazában jól teremni és kinőtt állapotban jó esztendőben 2—4 hektóliter diót is megterem 100—150 klgrm sulyban. Mintegy 2 millió diófát kellene tehát ültetnünk, hogy a saját szükségletünk fedezése mellett Franciaország nyomába léphessünk és a jövő nemzedék számára egy új bevételi forrást teremtsünk meg. Tegye meg kiki a magáét — és ezt is elérhetjük!

A gazdasági tudósító urak sokat tehetnek e részben, mert a nép körében élve — jó példaadással és utbaigazító felvilágosításokkal, sikerrel propagálhatják a diótermesztés felkarolásának hasznát s hisszük, hogy így 1—2 évtized múlva a dió milliókat hozza a nemzetnek, holott ma — agrár ország létünkre is — a dióért arannyal fizetünk az élelmesebb külföldnek. B. Ö.

IRODALMI SZEMLE.

Egy nélkülözhetetlen szőlészeti tanácsadó.

E napokban hagyta el a sajtót a »Borászati Zsebnaptár« az 1912. évre. Ezen, immár 13. évfolyamában megjelenő szőlészeti szakkönyv általánosan ismert előnyeinel fogva intelligens szőlősgazdáinknak, bortermelőinknek és vendéglőseinknek nélkülözhetetlen tanácsadójává lett s így újabb megjelenését bizonyára örömmel üdvözlük. A könyvecske első részében ismerteti az összes a szőlészet és borászat körébe vágó törvényeket, rendeleteket, felsőbb bíróságok és hatóságoknak idevonatkozó elvi jelentőségű határozatait, földadótól kezdve a korcsmáltatási jogig. A második részben össze vannak gyűjtve az összes a szőlészettel kapcsolatos intézmények, szervezetek, hivatalok, iskolák és időleges tanfolyamok s így a gazda megtudja, hogy mely ügyben, hová forduljon és hol gyarapíthatná saját, vagy munkásainak ismereteit, amint hogy itt vannak felsorolva az igénybe vehető állami, s egyéb kedvezmények is. A harmadik legterjedelmesebb rész a szőlőművelés gyakorlatának van szentelve. Itt a telepítéstől kezdve a fajták megválasztásáig, a metszéstől a szüretig és különféle szőlőellen-ségekkal szemben való védekezésig minden munka röviden, de alaposan van ismertetve. A borkezeléssel, a melléktermények feldolgozásával, pálinka-, ecet-, pezsgőgyártással a negyedik rész foglalkozik, mely amellett a borbetegségek leküzdésére, szűrésre, derítésre stb. is ad kimerítő felvilágosítást. A könyvecske végén jegyzék-napló van a kiadások és bevételek, napszám, szüret, borkezelés, csemege-szőlő-eladás stb. adatainak feljegyzésére. A díszesen kiállított, tartós vászonkötésbe foglalt, táskával, noteszsel, ironnal ellátott naptár ára 3 korona 20 fill. Kapható a »Borászati Lapok« kiadóhivatalában (Budapest, IX., Üllői-ut 25.) és minden könyvkereskedésben.

A »Nép Barátja« a Magyar Gazdaszövetség naptára az 1912. évre most hagyta el a sajtót változatos tartalommal. A naptár, mely kiscgazdák részére készült, részletesen kiterjeszkedik a gazdatársadalom által megindított összes mozgalmakra. Több szakcikk és sok érdekes kép teszi különösen vonzóvá a szövetség ezen legújabb kiadmányát, melynek megrendelése iránt a falusi szervezetek útján is lehet gondoskodni.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ A széna vagy a sarju az értékeesebb?

Általában azt tapasztaljuk, hogy a réten termő füvek első vágását, vagyis az ugynevezett szénát jobbnak, tehát értékeesebbnek is tartják. Ez a vélemény és megkülönböztetés kifejezést is nyer az által, hogy a szénát jobban megfizetik mint a sarjut. Ez a megkülönböztetés sok tekintetben téves és helytelen.

Vizsgáljuk csak meg, hogy milyen alkatrészekből áll a jó sarju és milyenekből a jó széna:

	sarju	széna
fehérje	15.14%	12.08%
zsiradék	5.52 »	4.02 »
szénhydratok	41.81 »	45.80 »
farost	25.73 »	30.77 »
hamu	11.80 »	7.33 »

A sarjuban tehát több protein és több zsiradék van, mint a szénában, s csak a kevésbé értékes szénhydratokból van benne kevesebb, mint emebben, ellenben a szénában sokkal több farost van, mely tudvalevőleg minden takarmánynak értékét csökkenti.

Ha az emészthetőséget vizsgáljuk, akkor is azt találjuk, hogy a sarju jobb a szénánál, mert a tett kísérletek szerint megemésztett:

	sarjuból	szénából
nyers proteín	70.2%	62.0%
nyers zsiradék	80.2 »	57.0 »
szénhydrát	74.0 »	67.5 »

A fentebbi kísérleti eredmények tehát világosan mutatják, hogy a jó minőségű sarjunak sokkal nagyobb tápértéke van, mint az első kaszálású szénának; amit különben már számos takarmányozási kísérlettel is bebizonyítottak. A jó sarjun tartott állatok többet produkálnak, jobban hiznak, több tejet adnak, mintha ugyanannyi elsőrendű szénát fogyasztottak volna. Különös és feltűnő tévedés tehát, hogy ha a sarjut kisebb értékűnek tartják a szénánál, mert hiszen ha praktikus gazdák, még pedig nem egy kettő, hanem sokan, valamit állítanak, bizonyos, hogy állításaiknak valami alapja van, hogy azt nem a levegőből meritik.

Tényleg van e véleménynek alapja és pedig az, hogy a sarju finom rostjainál fogva sokkal érzékenyebb az időjárás, különösen az eső iránt, mint a széna, tehát hamarabb romlik el ha megázik, mint az utóbbi. Ehhez még az is járul, hogy a sarjukaszálás idején rendszerint kedvezőtlenebb és bizonytalanabb szokott az időjárás lenni, mint a szénakaszáláskor minnek következtében a sarjunak nagy része megázik s ennél fogva értékéből veszít. Habár tagadhatatlan tehát, hogy a kifogástalan sarju értékeesebb a legjobb minőségű szénánál, az is áll, hogy valóban kifogástalan sarjut ritkán lehet kapni, különösen oly vidékeken, ahol a nyárató esős szokott lenni. A megázott sarju pedig csakugyan kevesebbet ér a megázott szénánál. Ha tehát a két takarmányt összehasonlítjuk, a minőségre kell a súlyt fektetni.

+ A rétek őszi művelése. Hazai réteink átlagtermése messze mögötte marad a nyugati államok széna átlagterméseinek. Országos átlagban 1902—1906-ig réteink átlagtermése kat. holdanként 16.5 mm. volt, ami távolról sem tekinthető kielégítőnek, mert a nyugati államok réteji ennek kétszeresét, háromszorosát is megadják. Igaz ugyan, hogy a mi éghajlatunk sokszor nem kedvez a szénatermésnek, mert a nagy szárazság sonszor akadályozza a fűfélék kiadó növekedését, ám ennek egyedüli okául nem tekinthetők az égalji viszonyok, annyival is kevésbé, mert — be kell ösmernünk — gazdaközönségünk mit sem tesz a rétek terméseinek fokozására. Réteit nem gondolja, róluk csak folyton elvisz, de oda nem juttat soha semmit. A réten termett szénát felveteti, a nyert trágyát pedig a szántóföldjeire hordatja ki. A szántóföldek szükséges táplálékának egy részét tehát a rétek szolgáltatják, maguk a rétek azonban soha semmiféle táplálékot legtöbb helyt nem kapnak, sőt többnyire semmiféle ápolásban sem részesülnek.

Igy esik meg azután, hogy réteink többnyire annyira be vannak mohosodva, hogy sem levegő, sem víz a talajba be nem hatolhat, miáltal a szárazság hatása nagy mértékben fokoztatik, s a termőképesség mesterségesen csökkentetik. Holott a bemohosodást nagyon egyszerűen meg lehet szüntetni — a gyakori boronálás által. Különösen ősszel nagyon fontos a rétet keresztül-kasul éles boronával megjárattani, miáltal nemcsak a mohát pusztítjuk hathatósan, hanem megnyitván a talajt, módot nyújtunk a hőlé behatolása, elraktározására,

biztosítván ezáltal magunkat az esetleges szárazsák túlkáros következményeitől. A fűfélék gyökereinek megszagatása által azt erőteljesebb sarjadzásra indítjuk, gyomféléket irtjuk, vagyis a rétek fű-anyagát is megjavítjuk. Egyetlen őszi folyamán sem volna szabad a rétek erős megboronálásától eltekinteniünk. A második őszi munka a rétek trágyázása, amely célra legalkalmasabb a trágyalé.

+ A káposzta kiteleltetése. A közönséges fejeskáposztát, vöröskáposztát, valamint a kelt 4—5 hétig jól el lehet tartani úgy, ha a kifejlődött egészséges fejeket torzsáikról levágva, s külső zöld leveleitől megtisztogatva, fejfel lefelé pincében elrakjuk, vagy ugyancsak fejfel lefelé száruknál fogva valamely fagymentes, de nem tulszáraz helyiségben felaggatjuk, mindkét esetben az esetleg rothadni, penészedni kezdő leveleket időnként eltávolítván.

Ha azonban egész télen át elakarjuk az említett káposztaféléket tartani, akkor ássunk a szabadban, fakadó víznek ki nem tett dombozabb helyen 70 centiméter mélységű, egy méter szélességű árkot, melynek feneke is majdnem ilyen széles legyen s ezen fenékre ültessük a gyökereitől kivett káposztákat, (a föld is rajta legyen a gyökérzetten) aztán locsoljuk meg jól. Az árkot, mely szükséghez képest tetszés szerinti hosszúságu lehet, — fedjük be deszkákkal, amelyeket enyhe időben szellőztetés céljából leszedjük. Mikor pedig az idő állandó hidegre fordul, s már nappal is fagy, akkor a deszkák fölé vagy két arasznyi vastagon szalmás trágyát terítünk,

Enyhe napokon azonban néha bontsuk ki a rakományt, nemcsak szellőzés szempontjából, hanem azért is, hogy a romlásnak indult leveleket eltávolítsuk.

Rendkívül enyhe télen megvékonyíthatjuk a szalmás trágyát, ha ellenben igen hideg és hótalán volna a tél, akkor a trágyatedőt még szalmával, kukoricaszárral, náddal, stb. is boríthatjuk, míg az idő enyhébbre nem fordul.

+ A száj- és körömfájás és a szeszmoslók. A mosléketetéssel kapcsolatban fellépő u. n. mosléksömör révén elterjedt a vélemény, hogy járványos száj- és körömfájás esetén a szeszmosléketetés hátrányos. Rendszerint szeretik is megszüntetni ott, ahol úzik a mosléketetést, ha a száj- és körömfájás mutatkozik.

Német szeszgyárakkal kapcsolatos hírladókban és egyéb marhaállományban szerzett tapasztalatai alapján, Fehlhaber nevű szeszgyári hivatalnok bizonyítani törekszik ennek az ellenkezőjét és pedig elég meggyőzően arra, hogy itt szóba hozni érdemesnek tartsam.

Előre bocsátja, hogy már több év előtt is feltűnt neki, hogy szemben oly marhaállományyal, amely moslékot nem kapott, jóval enyhébben folyt le a száj- és körömfájás moslékon élő marhákon.

Alkalma volt ezt újabban is észlelni.

A főmajortól 3 kilométernyire fekvő fiók-major istállójában növendékmarhák között a száj- és körömfájás fellépve, a károsnak tartott moslékot, melyet a főmajori szeszgyárból szállítottak — megszüntették. Dacára ennek a vést valamennyi növedék megkapta és hozsadalmasan kitartva, rendkívül súlyos formában lerontotta őket. A vést csakhamar a nagy távolban fekvő főmajor tehénállományát is megtámadta. A lefolyást gyorsítandó, a főtelenész az egész állományt mesterségesen befer-tőzte, a mosléketetést azonban nem szüntette be, azt az előbbi mennyiségben tovább nyujtotta, szálás zöldtakarmány kíséretében.

És itt a betegség jóval szelidebb formában és hamarabb folyt le s az állatok kevesebb testi lerombolásával járt, mint amott. Egyéb-iránt mentesek maradtak a főmajor igás- és növendékmarhái, holott ezek istállója csak 50, illetőleg 100 méternyi távolságban volt a tehén-istállótól.

Felfogásom szerint az enyhébb és gyorsabb lefolyás bizonyára a mesterséges fertőzésnek is tulajdonítható, de úgy látszik része volt

abban csakugyan — mint Fehlháber előbbi észleleteiből is igen valószínű — a moslék- és zöldtakarmány etetésnek, amely a beteg szájat tudvalehetőleg kevésbé irritálja, mint a száraz elesés, de egyben bizonyára a jobb kondícióban (tápláltságban) való maradhatásra is betolyt.

Hasonló helyzetben levő, vagy abba kerülő gazdáink azt hiszem érdemesnek fogják találni ezt a feljegyzésre és megpróbálásra.

Tehenész.

+ **Borok megzavarodása.** Az első fejtések után a fiatal borok rendszerint kissé megzavarodnak, aminek oka az, hogy a levegővel való érintkezés után a bornak bizonyos alkotórészei oxidálódnak s az eddig oldott állapot helyett oldhatatlanokká lesznek, kiválnak s mindaddig míg a hordó fenekére le nem ülepedhetnek, a bort zavarossá teszik. A zavarodás annál erősebb, minél több olyan anyag van a borban, ami az oxidáció következtében elveszti oldhatóságát. Többszöri fejtés után ezen anyagok lassanként teljesen oxidálódnak, s a bor a későbbi fejtések után nem fog megzavarodni. A fiatal boroknak a levegővel való érintkezés után mutatkozó ilyenmü megzavarodása normális jelenségs a különös kezelést nem kíván, ha csak a bor érését, fejlődését nem siettetjük, amikor a gyorsabb tisztulást szűréssel vagy derítéssel segítjük elő. Ha a fejtés vagy a levegővel való érintkezés után a bor erősen megzavarodik, megbarnul s nemcsak színe, hanem íze is megváltozik, ez az u. n. barna törés, mely többnyire olyan boroknál mutatkozik, amelyek rothadt túlerett szőlőből készültek. Az ilyen borokat tanácsos mustkorukban lenyálkázni, vagy a későbbi fejtéseknél erősen kénezzett hordóba átfejtteni s hogy az átfejtés után jobban tisztuljanak, csersavval és zselatinnal megderíteni. Az erős kénezzést és a csersav-zselatin derítést, ha szükséges, néhány hónap múlva megismételjük, hogy a törést okozó anyagokat a borból kivonjuk. Ily módon a bor elveszti törésre hajlándó voltát.

+ **A nemi ösztön fölkelése.** A folytatásivarzás némely tehénnél nem jelentkezik rendszer időben, sőt néha hosszabb ideig nem is mutatkozik, kivált állandó istállózás esetén és gazdagon takarmányozott kövér állatoknál, melyek keveset mozognak. A nem folyató tehén pedig meddőn maradván, a tartása anyagi károsodással jár. Ha nem valami szervi hiba a nem folyatás, úgy okkal-móddal segíthetünk a bajon, felébresztve a nemi ösztönt. Ezt elérhetjük például azzal, hogy a szűkebb takarmányra fogjuk a tehenet s helyet és időt adunk neki arra is, hogy kénye kedve szerint szabadon mozoghasson. Ha pedig erre nem lenne alkalmas helyünk és költséget okozna egy ilyen tehénnek a felügyelése, ott ahol nem legeltetnek, igába fogjuk, hogy a fokozott izommunka a vérkeringésre és az idegek működésére élénkítőleg hasson. Szoktak izgató takarmányokat is adni a nem folyató tehénnek, például kendermagot, avagy kendermagpogácsát zabbal elegyesen, de magában is. Az Oldenburg. Landw. Bl. c szaklap a csalánygyökérből készített főzetről írja, hogy biztos hatásu a nem folyató teheneknél. Egy jó marok csalánygyökerek egészen apróra kell metelni és azután 7—8 liter vizzel félórág főzni; ebből a főzetből naponta háromszor — reggel, délben és este — egy-egy liternyit kell beönteni a nem folyató tehénnek, mindig félórával az etetés előtt. Másodnapra ezután már mutatkozni fog a folytatás, amikor is nem szabad tovább folytatni a csalánygyökér-főzet adagolást. Jó a tehenet bika mellé is kötni; néha ez egymagában is segít.

+ **A hordók boréretté tótele.** A mód, mellyel az új hordókat elkészítik, hogy a dongákban levő festőanyag és a tölgyfának sajátóságát képező tannin, vagy cseriz a borba át ne szállmazzék, börttermelő országokban különböző. Bortermelő országokban különböző. Bortermelő országokban különböző. Bortermelő országokban különböző. Bortermelő országokban különböző.

folyik ki a fekete, piszkos folyadék. A gőz nemcsak feloldja, hanem rögzíti is a fa-csersav tartalmának visszamaradt részét. Csak midőn a kifolyó folyadék elvesztette barna színét, tekintetű a hordó borérettnek. Természetes, hogy a rosszul csinált hordók nem bírják ki a két légnymást, szétpattannak, vagy fenekük pattan ki. Azért olyan kádártól vegyük hordóinkat, kinek nagy üzlete van, s akinek viszonyai megengedik, hogy dongái sokáig heverjenek készületben, mert az ezekből készült hordókat könnyebb boréretté tenni. Hazánkban folyóvizet teszünk a dongákat; tavakba nem szabad, mert a vízbe átmenő csersav a rákokat és halakat okvetlenül megölné. A németek a hordókat patak mellé viszik és majdnem naponta megtöltik friss vízzel, ami hosszadalmas eljárás, mert a hordó csak akkor tekinthető borérettnek, ha tiszta víz folyik ki belőle; ez pedig 3—4 hétnél előbb nem történik. Hogyha a forró vízhez szódát vagy kénsavat (1%) öntünk, eljárásunk sokkal alaposabb lesz; elővigyázatból azonban tanácsos az olyan hordókat, melyeket szeszdes, fehér borok hosszas eltartására szánnak, aljborral vagy tiszta, higitott borseprővel kiöblíteni. Még jobb, ha ezt több napig a hordóban hagyjuk és a folyadék eltávolítása után a hordót friss és hideg vízzel kimossuk, vagy erős borszesszel kiegészítjük. Vörös boroknál inkább kívánatosak az új hordók, mert a vörös borban ugyanis keressük a csersavat. Az edények tisztántartása ugyszólván életkérdés úgy a bortermelő, mint a termelők és a korcsmárosokra nézve.

+ **Összel szántunk tavaszak alá.** A legnagyobb hiba, a mit a kisgazda olyan gyakran elkövet, hogy tavaszi vetései alá nem szántja meg ősszel a földet. Semmiként sem hiszi el, hogy tavaszak alá jobb az őszi szántás, sőt nagyon sok helyen károsnak tartják az őszi szántást és következetesen csak tavasszal szántanak. Pedig a tavaszi szántás kétségessé teszi a termés eredményét s minden esetben legalább 1—2 q-val kisebb termést fog aratni a tavasszal szántott földről mintha azt ősszel szántotta volna. Minden növény bizonyos mennyiségű vizet szükségel abból a célból, hogy egy bizonyos termésmennyiséget adhasson. Igy pl. a zabnak 12.000 hl. vizet kell kivenni 1 kat. hold földből, hogy 10 q-ás termést adhasson. Ha ennél kevesebb vízmennyiség áll rendelkezésre akkor csak kisebb termést adhat, mert csak a fentebb jelzett mennyiségű vizet oldhat fel annyi táplálóanyagot, a mennyi 10 q-ás termés elérése céljából szükséges. A meteorológiai kísérleti adatok pedig bizonyítják, hogy csak minden 10 esztendőben van tavasszal olyan csapadék-mennyiség, amely a talajnak fentebb jelzett vízszükségletét fedezi. Vagyis tehát a tavasszal elvetett növények vízszükségletét nagyobb részben a téli nedvesség, hóle szolgáltatja mert hiszen azt mindenki tudja, hogy száraz tél után rendszerint rossz termések vannak. Oda kell tehát törekednie minden gazdának, hogy a téli nedvességnek a talajba való behatolását lehetővé tegye; azt pedig az egyszerű józan ész is felfoghatja, hogy a megszántott föld több vizet ihatik, mint a tarlóként fekvő megkérgesedett föld. Ha tehát ősszel nem szántja fel földjét a gazda, akkor a téli nedvességnek egyrésze elvesz rá nézve, mert lefolyik és a föld nem issza be. Kísérletek bizonyítják, hogy az ősszel fel nem szántott földben májusban 8—10,000 hl-el kevesebb vizet található kat. holdanként, mint abban, amely most ősszel fel lett szántva.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Fásítás állami költségén.** A kopár területek befásítása az utóbbi években meglehetősen haladt előre. A fásításhoz szükséges esemetek nevelésére szolgáló esemetek kertek számát is folyton szaporítani kellett. A földmivélsügyi kormány a fásítás körüli tevékenységet az eddiginél is nagyobb mérv-

ben akarja fokozni, sőt elhatározta azt is, hogy egyes kivételes esetekben a befásítási munkákat egészen állami költségén fogja végeztetni.

— **Az Országos Erdészeti Egyesület** ez évi rendes közgyűlését december 17-én délelőtt tíz órakor Budapest Alkotmány utca 6. szám alatti székházában tartja meg. A tisztújításon és a számadások tárgyalásán kívül napirendben szerepel *Téglás* Károly miniszteri tanácsos emlékebeszéde *Bánffy* Dezső báró volt egyesületi elnök fölött. Az ünnepi alkalomra való tekintettel fölkéri az elnökség a tagokat, hogy minél számosan jelenjenek meg a közgyűlésen.

— **A saazi komlópiac.** Az O. M. G. E. tudósítójának jelentése szerint a saazi komlóüzlet a múlt hét folyamán is követte nyugodt irányát átlagos 50—100 bál napi forgalommal. A bel- és külföldi kereskedők érdeklődése változatlan. Az árak 430—440 korona között mozogtak 50 kilógrammonként. A piac árjegyzése: elsőrendű áru 445—455, jó középminőségű 435—445 és középminőségű áru 430—435 korona ötven kilógrammonként. A hét végén a hangulat nyugodt, állandó árak mellett.

— **A dohánytermelés előmozdítása.** A magyar dohánynak mostani jó kelendőségére való tekintettel a jövedék hajlándó a jelenlegi termési területet új dohányengedelmek kiadásával jelentékeny mértékben fölemelni. Mivel pedig a dohány árának legutóbb történt fölemelése és a legközelebbi három éves ciklusra remélhető további áremelés, valamint a dohánykertészek ügyének tervbevetett rendezése és helyzetük javítása következtében a dohánytermesztés jövedelmezősége emelhető lesz, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége mozgalmat indított, hogy a dohánytermesztők jelenlegi termelésüket kiterjesszék, valamint az iránt is, hogy alkalmas területeken új termelők vállalkozzanak a dohánytermesztésre.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK**

KOLOZSVÁRI KÉPVESELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H Á Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávazandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVESELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Eladó a gróf Lázár Imréné ömeltósága tulajdonát képező apai, anyai ágon a Sperker-féle szentdemeteri javított, gyorsfejlődésű magyar fajta szarvasmarha tenyészetből leszármazó 10 drb. 5—6 éves, részben borjas, részben felfolyatott, kiválóan szép testalkatu anyatehén és 1 drb. 3 éves, e tavaszon fentmegnevezett tenyészetből vásárolt, mély, nagytestű és hatalmas csontozatu tenyészbika.
Érdeklődőknek részletes felvilágosítást nyújt:
Sombory Lőrinc, Sófalva, u. p. Beszterce. 2653

MATUTSEK JÓZSEF
KOLOZSVÁRT, Szentgyház-utca 3.
Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült
FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68.
Által a legelőnyösebb árak mellett ajánlatos:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakaszalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrölmalmok, egyetemes szék-ékek, 2- és 3-vasú ékek és minden egyéb gazdasági gépek.

Ratto
Phosphor-pasta
patkányok
teljes kipusztítására szavatosság mellett üvegekben 1 K, 2 K és 4 korona
Detsinyi Frigyes
Budapest, V., Marokkói-utca 2.
2640

RÖCK ISTVÁN gépgyára
BUDAPEST, I., Budafoki-út.
Gyártmányok:
Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzó.
2010

Egy kiválóan ügyes, a mezőgazdaságot értő, több uradalomban szolgált, magyarul és románul beszélő,
kis igényű gazdatiszt
január 1-re állást keres.
Címe:
Felei Mihály,
Mihálczfalva.
(x. z.)

Orpington fajtyukok.
A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott
Orpington-törzstyukok eladók.
Erzsébet-út 13. szám.

ERDELYI BANK
és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
Kolozsvár, Mátyás kir. tér 32

Kisbirtokosok jelzálogosztálya kölcsönöket nyújt kisbirtokosoknak betáblázás mellett a mindenkori pénzviszonyokhoz mért legelőnyösebb kamatozás mellett.
Már meglévő magas kamatlábu kölcsönöket olcsóbb kamatlábu kölcsönre konvertál.
Jelzálogosztálya törlesztéses kölcsönöket nyújt nagyobb földbirtokokra 10—50 évig terjedő időtartamra a kamatot is magában foglaló előnyös annuitás mellett.
Megkeresésekre rövid idő alatt felvilágosítással szolgál
2017 Az igazgatóság.

Tavaszi vagy azonnali átvételre
bérelni
esetleg
megvenni
szeretnék. 600—1200 kat. hold mezőgazdasági
birtokot
jó gazdasági épületek és lakóházzal felszerelve, közel vasuti állomáshoz:
Nuszbächer Ignác,
Eszény.

2649

Homlokzatok és belsőhelyiségek
meszelésére
a legjobb és a legtökéletesebb

2655 II
Kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld:
LUTZ EDE és TÁRSA festékgyára
BUDAPEST, VII., ker., Örnagy-u. 4.